

Тази неделя в [електронната библиотека](#) на [desebg.com](#) представям една книга, която ми е убягнала от погледа – **„Свидетелства“** на театроведа **Веселина Гюлева**.

Издадена е от „Изток-Запада“ през есента на 2009 г., когато тогава аз съм представял своята книга „Тодор Живков. Биография“, 20 години след краха на комунизма.

Книгата на Веселина Гюлева обаче не е посветена на проводниците на съветската политика в България на върха на БКП, а на жертвите на комунистическата система – изселени, въдворявани в лагери, разследвани от ДС, наследници – синове, дъщери, политически емигранти и др.

Авторът предлага интервюта с 19 души, които са умалена представителна извадка на групите от български граждани, подлагани на терор и репресии по времето на комунизма.

Веднага прави впечатление, че в голямата си част това са разкази на жени (17 срещу 2 мъже). Някои от тях сами не се определят като жертви, но на практика, преживените репресии срещу техните родители ги правят второ поколение жертви, което и до днес носи болката и паметта.

Като споменах паметта книгата на Веселина Гюлева е много ценна именно по отношение на съхраняването на паметта за жертвите. Със сигурност тези близо 20 интервюта ще бъдат използвани за създаването на конкретни портрети на хората, преживели физически и психологически репресии в новия сайт pametbg.com .

Самият автор се отнася (с основание) критично към нашата обществена памет. „Не съм срещала по-безпаметен народ от българския. Все забравяме, все започваме отначало, все не знаем, все сме изненадани. Нищо не се опитваме да задържим в съзнанието по-дълго от един миг, да запомним някакъв исторически урок, да си вземем поука”, посочва Гюлева.

Тя обаче е оптимист и се надява „децата на децата ни да не са такива, да не тръгват от нулата, да се опитат да помнят и да знаят”.

Самата Веселина Гюлева помни. Помни дядо си Ангел Гюлев от село Дюлево, Пловдивско и неговата съдба. Учил стоматология в Германия, участник в Първата световна война, ранен тежко в крака, но въпреки това мобилизиран през Втората световна война. Зъболекар е в Панагюрище. До 1946 г., когато след една разходка с лятното си пардесю не се върнал.

Въдворен е в лагера „Богданов дол” по обвинение, че е слушал „вражески радиостанции”. След като е освободен човекът се принудил да изхвърли радиото и да премине на радиоточка, за да не бъде повторно обвинен.

Фамилията ѝ е орисана. Баща ѝ Димитър Гюлев следва електроинженерство в Политехниката, откъдето е изключен като студент през 1948 г., първият в дълъг списък със студенти от „буржоазен произход”. Майка ѝ през 1948 г. е изпратена други момичета от Дойче шуле в трудово-възпитателно общежитие в Сливен, където са превъзпитавани в „социалистически морал” и работят в лозята, а след това и в Копривщица, където вадели картофи.

Веселина Гюлева обаче посяга към книгата, провокирана от една фамилна снимка – на

Свидетелства на жертвите и памет за децата на децата ни

Написано от Христо Христов
Неделя, 21 Февруари 2016 19:01

дядо си Ангел Гюлев, направена непосредствено след излизането му от лагера „Богданов дол“ заедно с още няколко току що освободени лагеристи. Тя пише:

„Не съм виждала друга подобна снимка и не зная някому да е хрумнало да отбележи по този начин свободата си. В съсредоточените погледи на осмината мъже от снимката има толкова мъка, ръцете им са така тежко отпуснати, дрехите им са толкова вехти и опърпани, че не може да си ги представиш като предишните ведри, усмихнати, предприемчиви хора. По някакъв начин напомнят герои на Солженицин.“

Как може човек да разпознае в тях учители, адвокати, лекари, зъболекари. Провокирана от спомена за своя дядо Веселина Гюлева описва не само неговия живот и този на родителите си, но пристъпя и по-далеч – търси и записва интервюта с други жертви на комунистическия режим.

Прави го успешно между 2006 и 2008 г. Тези 19 интервюта ще ви сблъскат с различни човешки съдби. Но общото е, че има българи, които не са забравили, не могат да забравят и не искат да забравят. А ние трябва да продължим да събираме тази памет и да я предаваме на следващите българи, които не искат да са безпаметни.

Веселина Гюлева, „Свидетелства”, изд. „Изток-Запад”, 2009 г., 164 страници.